

2015-06-12

Ert dnr:
A2015/1383/IU

Avdelningen för lärande och arbetsmarknad
Karin Perols

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm
a.registrator@regeringskansliet.se

Förslag om avskaffande av systemet med etableringslotsar (Ds 2015:26)

Sammanfattning

- SKL bifaller förslaget om att avskaffa kravet att Arbetsförmedlingen ska tillhandahålla ett system som ger nyanlända rätt till etableringslots.
- SKL instämmer i att ingen särskild eller enskild lagstiftad insats ska ersätta etableringslotsen.
- SKL anser dock att uppdrag för att ge nyanlända socialt och praktiskt stöd behöver förtydligas och full statlig finansiering ges till den eller de aktörer som har ett ansvar för sådant stöd.
- SKL anser vidare att det arbetsmarknadsrelaterade stöd som ersätter lotsen ska kunna utformas i samverkan mellan berörda aktörer och anpassas till lokala möjligheter för nyanländas etablering i arbetslivet.

Etableringslotsarna avskaffas

Enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska Arbetsförmedlingen tillhandahålla ett eller flera valfrihetssystem som ger nyanlända rätt att välja en etableringslots. I promemorian föreslås att detta krav ska upphöra att gälla den 1 januari 2016.

Förbundets ställningstagande

SKL bifaller förslaget om att avskaffa kravet att Arbetsförmedlingen ska tillhandahålla ett system som ger nyanlända rätt till etableringslots.

SKL instämmer i promemoriens problembeskrivning av nuvarande lotstjänst. Såväl Riksrevisionen som Statskontoret har också riktat adekvat kritik mot lotssystemet. Arbetsförmedlingen har dessutom, som en följd av att kvalitet och säkerhet inte kan garanteras, i februari 2015 sagt upp samtliga avtal med leverantörer i valfrihetssystemet för lotsar. Synpunkter från kommuner har också varit att det är otydligt för nyanlända och andra aktörer vad lotstjänsten ska omfatta, hur den ska förhålla sig till andra insatser i etableringsplanen och till andra aktörers uppdrag.

Förslag: Inga behov av ytterligare ändringar då etableringslotsarna avskaffas

Arbetsmarknadsdepartementets bedömning är att det inte behövs någon särskild insats som ersätter tjänsten etableringslots eller ytterligare ändring av lagstiftningen i

samband med avskaffandet av rätten till lots. I promemorian hänvisas till den övriga arbetsmarknadspolitiska verksamheten och andra offentliga aktörers uppdrag.

Förbundets ställningstagande

SKL instämmer i att ingen särskild och enskild lagstiftad insats ska ersätta etableringslotsen.

Lotstjänsten har förutom arbetsmarknadsrelaterat stöd innehållit socialt och praktiskt stöd till den nyanlände. När nyanlända inte får tillgång till lotstjänsten måste behovet av såväl arbetsmarknadsrelaterat som socialt och praktiskt stöd säkerställas på annat sätt men sådant stöd behöver inte vara samlat i samma uppdrag.

Arbetsmarknadsdepartementet menar att som lotstjänsten utvecklades har lotsarna i viss begränsad utsträckning utfört uppgifter som annars skulle ligga hos kommunerna. Vidare hänvisas till att socialnämnden svarar för bl. a. råd och stöd till enskilda enligt socialtjänstlagen. SKL vill förtydliga att kommunens så kallade yttersta ansvar enligt socialtjänstlagen för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver, inte innebär någon inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.

Praktisk vägledning och socialt stöd som är relaterat till olika aktörers myndighetsutövning och kompetensområden ska självklart ansvarig aktör tillhandahålla, oavsett om det gäller kommuner eller statliga myndigheter.

Förbundet menar dock att nyanländas behov av viss allmän vägledning av social och praktisk karaktär som av praktiska skäl behöver hållas samman med andra etableringsinsatser, faller inom ramen för det samordnande ansvaret för nyanländas etablering. Detta samordnande ansvar överfördes från kommunerna till Arbetsförmedlingen i samband med etableringsreformen. Det är angeläget att ansvaret för att ge socialt och praktiskt stöd samt vägledning är tydligt, annars riskeras att nyanlända bollas mellan myndigheter eller att sådana arbetsuppgifter övervältras på kommunerna.

SKL anser att uppdrag för att ge nyanlända socialt och praktiskt stöd behöver förtydligas och full statlig finansiering ges till den eller de aktörer som har ett ansvar för sådant stöd.

SKL har i ett tidigare ställningstagande, ”35 åtgärdsförslag för ett hållbart asyl- och flyktingmottagande” (2013-05-20), belyst att ansvaret för socialt stöd behöver regleras på ett tydligare sätt. Förbundet tar upp att en möjlighet är att kommunerna får en utvidgad roll för socialt stöd i mottagandet av nyanlända, mot full statlig ersättning, i syfte att effektivisera och renodla professioner. Arbetsförmedlingens resurser skulle därmed kunna användas mer effektivt och arbetsmarknadsinriktat.

Vilken aktör som bör ha vilket ansvar kan variera beroende på lokala förutsättningar, t ex vilka nyanlända mottagningsgrupper som ingår i flyktingmottagandet, hur myndigheterna finns fysiskt representerade lokalt eller vilka andra lokala aktörer som

kan bistå nyanlända med socialt och praktiskt stöd. Förändringar av nuvarande ordning måste dock ske med full kostnadstäckning. Det bör finnas möjligheter för berörda aktörer att i den lokala samverkan utforma hur stödet praktiskt ska tillhandahållas.

Förbundet vill också påpeka att även ansvarsområden som ligger inom kommunernas ordinarie uppdrag och som omfattar nyanlända i flyktningmottagandet ska finansieras av staten som har det ekonomiska ansvaret för mottagandet. Schablonersättningen till kommuner per mottagen individ har minskat efter den nya ansvarsfördelningen i samband med etableringsreformen. Senare har också den så kallade grundersättningen som varje kommun erhåller en gång per år halverats.

SKL anser vidare att det arbetsmarknadsrelaterade stöd som ersätter lotsen ska kunna utformas i samverkan mellan berörda aktörer och anpassas till lokala möjligheter för nyanländas etablering i arbetslivet.

Utformningen av sådant arbetsmarknadsrelaterat stöd som lotsen har utfört bör i fortsättningen kunna utformas i den lokala samverkan mellan Arbetsförmedling, kommun, näringsliv, det civila samhället och andra berörda aktörer. Syftet är att kunna utforma insatserna efter de nyanländas aktuella behov och att ta vara på möjligheterna på den lokala arbetsmarknaden. Det förutsätter att Arbetsförmedlingen har flexibla regelverk och resurser än i dagsläget, som kan ta tillvara och stödja lokala initiativ.

SKL deltar i trepartssamtalen om så kallade "snabbspår". Den fortsatta planeringen av snabbspåren som sker i samverkan mellan arbetsmarknadens parter och regeringen kommer också att kunna visa på behov av alternativa och nya insatser för att ge nyanlända arbetsmarknadsrelaterat stöd.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande